СЕНТЯБРЬ
9
Суббота
1939 он
№ 208 (2908)
Сэн 10 мүнгэ

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумай ОРГАН.

SSSR-ei Verxoovno Soveedei eelzeetebişe IV Seessi.

BYGEDENIITIIN VOJEENNE UJALGA TUXAI ZAKOONOI PROJEEKT TUŞAA

SSSR-ei Oborooniin Aradai Komissaar Soveed Sojuuzai maarşal nyxer K. Je VOROŞIILOVOI doklaad

Nyxedyyd, **Verkoovno So-**…edei **depytaaduud!**

…SSR Sojuuzai Aradai Komis-…arnarai Soveed bolbol **„By-…deniitiin vojeenne ujalga tu-…ai"** zakoonoi projeektiiji Ta-…l xaralgada tabina. Ene za-…onoi ton şuxala baihanь, …eel tyryyn, manai Staalinska …nstituucaar diktovaalagdana, …ynөө baigaa zakoon xadaa …e konstituuciin polozeeni-…ydtei zarim xedii zoxildoxo-…i baina.

Staalinska Konstituuciin 132 …atьjaa soo iigeze xelegdene:

„Bygedeniitiin vojeenne ujalga xadaa zakoon myn", saaşanь—

„Xydelmerişen—Tariaaşanai Ulaan-Aarmidaxi seregei alban xadaa SSSR-ei grazdaanuudai xyndete ujalganь myn".

Tiixede, mynөө baigaa za-…onoi tyryyşiin statьjaanь …meer redaktiirovalagdanxai …algaa:

„... Gartaa zebseg barin, SSR Sojuuziiji xamagaalalga xadaa gansal azalşadaar bejelyylegdene.. SSR Sojuuzai xamagaalalgiiji obsluuzivalgadaxi busad ondoo ujalganuudiiji dyyrgelge azalşabişe elementnyydte daalgagdana".

Tereenhee gadna, şine zakoon …argaxa şuxala bolhon uşaranь …adaa hyylei saguudai torşo …o manai aradai ba gyrenei …ygzeltede bolhon, tede xubi-…ltanuudaar yysxegdene.

„Ujalgata vojeenne alban tu-…ai" zakoon bolbol egeel 9 zi-…el saad tee, 1930 onoi aavgus-…n 13-nai yder, Centraalьna …yisedxexe Komiteedeer ba …NK-geer abtahan baina.

Ene sagai torşo soo, Leenin-Staalinai paartiaar xytelberi-…egdehen, soveed arad bolbol …zalşadai gyreniiji ba Soveed …ojuuzda sociaIiizmiin baiguulal-…iiji emxidxexe ba bexizyylxe …eregte aguujixe amzaltanuudii-…i tuilahan baina.

Mynөө, manai orondo eksp-…oataatorska anginuud eseslen …usadxagdaa, xydelmerişen, kol-…xoozniguud ba soveed intelli-…geence bolbol negedemel, niite …zalai froontdo nigtaar zagsaa.

Manai oron bolbol baiguu-…agdaza baihan socialiizmhaa—…ahan socialiizmiin oron boloo. …ocialiizmiin ilaltanuud bolbol Staalinska Konstituucaar batad-…xagdan, byxii soveed graazdanuudai xysed tegşe erxiin baixa …rga olgoo. Ede bygede ba …usad olon uşarnuud xadaa, mynөө baigaa **„Ujalgata vojeenne alban tuxai zakoonoi"** …zilei saad tee yndehelen bai-…guulagdahan, tere sociaalьna-…olitiiçeske yndehe huuriiiji …erid xubilgaba.

Manai gyrenei zebsegte xy-…senyydiiji zoxioon baiguulxa, emxidxexe ba komplektovaalxa …abadaldanь ene sagai torşo soo myn le radikaalьna xubilalta-…nuud boloo. Hyylei 9 zilei tor-…şo soo Aarmi ba Uhan-Seregei Floodoi toonь 3,5 daxinhaa …lyygeer urgaa, geze zaaxada …xyrexe baina.

Ulaan Aarmiiin ba Uhan-Seregei Floodoi toogoi urgalta bolbol ulasxoorondiin orşombai-…dalai byxii onso өөre zyilnyy-…diiji ba zigzaaguudiiji xaraada …aban, manai praviitelьstvo, paar-…tiin Centraalьna Komiteedei ba nyxer Staalinai xezee byxende …hergegeer ba xiorxoor xaran …şinzedeg, tere ulasxoorondiin orşombaidaltai xysed taaraxa baina. **(Nerjeme udaan aplodismeentnyyd. Bygede bodono).**

Manai gyren xadaa delxei deere ton gansa, tusagaar tiipiin gyren geeşe, nyxedyyd. Manai gyren xadaa bidende xarşa kapitaliis delxein gyrenyydeer xyrieelegdenxei. Tiimehee, socialiizmiin oroniiji xamagaalalgiiji gansal өөhediingөө xysenyydte ba resyyrsenyydte nai-…daza şadaxa bainabdi. Manai paartiiin geeni ba manai oronoi xytelberilegşe—manai Staalinai sesen xaralga xadaa manai exe oroniiji xamagaalaxa xemzeejabuulganuudai syymmede nemeltenyyd bolno. **(Nerjeme udaan aplodismeentnyyd. Bygede bodono.)**

Aarmi ba Floodoi toogoi urgaxatai xamta, zebsegte xysenyydiiji xujaglan zebseglehen, vojeenne teexnike ba zebsegyyd bahal urgahan ba xygzehen baina. Ede bygede tuxaida taanar, nyxed depytaaduud, haitar medexe bainat, tiimehee, bi xadaa ysөөxen too spraavkanuudaar eneen tuxai hanuulhuub.

9 zilei torşo soo Ulaan Aarmi ba Uhan-Seregei Floodoi bojevoi teexnikiin progreessiiji zişeelen abxadaa, iime kartiiniiji xaraxa bainabdi: xerbee 1930 oniiji 100 proceent geze abbal, iime baina:

Taankiin talaar 1930 ondo 100 proceent baihanhaa, mynөө—toogiinь xelexem namda ajagyi, tiimehee, proceentiinşji xelexegyib, xarin xedii daxin olon boloob geze xelexem,—bidener 43 daxin olon taankanuudtai boloobdi. **(Nerjeme udaan aplodismeentnyyd. Zaal soohoo abiaanuud: Leenin-Staalinai paarti mandag! Uraa! nyxedyyd! Nerjeme aplodismeentnyyd).**

Samolioodoi talaar 1930 ondo—100 proceent, mynөө 656 proceent gy, ali 6,5 daxin urgaa.

Xynde, dunda ba xyngen artilleerinyydei talaar 1930 ondo 100 proceent baihan haa, mynөө—692 proceent gy, ali 7 daxin şaxuu olon bolonxoi.

Baga kallibriin, protivotaankova ba taankiin artilleerinyyd 1930 ondo 100 proceent baihan haa, mynөө 70 daxin olon bolonxoi. **(Aplodismeentnyyd).**

Gar ba staankovo pylimioodoud 1930 ondo 100 proc. baihan haa, mynөө 539 proceent gy, ali 5,5 daxin şaxuu olon boloo.

1930 ondo nege bojeecte 3,07 mexaniiçeska morinoi xysen xyrtexe baigaa. Mynөө aarmiiin toogoi 3,5 daxin olon bolood baixada, ene bojeecte xysed 13 morinoi xysen xyrtexe bolood baina. **(Aplodismeentnyyd).**

Uhan - Seregei Flood 1930 ondo 100 proceent baihan haa, mynөө yjede 130 · proceenteer urgaza, 230 proceent boloo.

Ulaan Aarmi ba Floodoi toogoi, zebsegei ba vojeenne teexnikiin urgalta bolbol manai oborooniin dotoroi stryktyyriiji ba organizacioonno baiguulgiiji yndehөөrenь xubilgaa. Eneentei xamta, eldeb tyrelei seregyyd ba seregei zarim speciaalьnostьnuudta jixe xubilaltanuud boloo. Jixe olon toonoi şine seregei organiizmuud ba seregei sojedineeninyyd, tiime xadaa, şine speciaalьnostьnuud bii boloo. Manai oborooniin yrgelziin ba ynete kapitaal—tere naçaalьniguudai sostaav xadaa aarmi ba Floodto toogooroo, politiiçeskeş ba өөriingөө speciaalьna kvalifikaacaarşji jixe urgaa. Eneentei xamta, riadovoi ba ilangajaa naçaalьniguudai sostaavai albanai ysloovinuud xubilaa.

Onihon bojevoi teexnikeer ba alibyxii maşiinanuud ba mexaniizmuudaar xujaglagdahan, manai aarmi ba flood bolbol riadovoi ba naçaalьniguudai sostaavai ton olon toonoi deede kvalifikaacatai specialiistnuudiiji, ilangajaa naçaalьniguudai sostaaviiji erene.

Deere zaagdahan ba myn busad olon ysloovinuudiiji mynөө baigaa **„Ujalgata vojeenne alban tuxai zakoon"** xaraada abza şadaxagyi baigaa, egeel tiimehee, şine zakoonoor helgegdexe johotoi baina. Gadna, soveed azabaidal, manai gyrenei ba tereenei zebsegte xysenyydei busalama urgalta xadaa mynөө baigaa zakooniiji uridlaa, tiixiin xamta, manai Ulaan Aarmi ba Uhan-Seregei Flood xadaa manai exe oronoi aguujixe amzaltanuudiiji xysed xaruulaa gehende togtoltoşjigyi geze hananab. Leenin-Staalinai paartiiin xytelberi doro, aguujixe Staalinai sesen xytelberi doro zagsagşa, xysete soveed aradai ilaltata jabuulganь manai gyrenei oboroonno xemzeejabuulganuudta, socialiizmiin zebsegte xysenyydiiji emxidxen baiguulgada xaragdana. **(Nerjeme aplodismeentnyyd. „Nyxer Staalin mandag!" "Uraa! gehen abiaanuud).**

Ene 9 zilei torşo soo, oboroonodo xabaatai olon zakoonuud ba togtoolnuud xeden udaa abtahan baixa, edenerliiji

gol yndehen vojeenne zakoonuudtai nigtaar xolbuulxa şuxala.

Zişeelxede: ene sag yjiin torşo soo, Ulaan Aarmiiin, Uhan-Seregei Floodoi, pograniiçna ba dotoroi seregyydei naçaalьniguudai byxii sostaavta vojeenne perezergenyyd bii bolgogdoo. Ene xemzee bolbol aarmiiin naçaalьniguudai kaadrnuudiiji emxidxexe ba bexizyylxe jabadalda tuhalahan, manai komaandna sostaavai huuriiiji todorxoilohon, naçaalьniguudai sostaavai alba dyyrgexe ba albanda debzexe xeregiiji haizaruulgada jixe tuhalahan baina.

Seregei huralsalta kontingeentnyydei byxii tooji olon bolgoxiin zoriigoor, 1936 ondo, Centraalьna Gyisedxexe Komiteedei togtooloor, seregei bodoto albanda tatagdaxa nahiiji 2 zileer, todorxoilobol, 21 nahanhaa 19 nahan xyrter, dooşonь bolgogdohon baina.

Ulaan Aarmiiin baiguulgiin territoriaalьna geze nerelegdedeg sisteeme ba eneenei yndehe huuri deere riadovoi ba naçaalьniguudai sostaaviiji komplektovaalalga ba tedenerei seregei huralsalda jabalga xysed usadxagdahan baina. Mynөө, manai byxii Ulaan Aarmi xadaa kaadrovo yndehe huuri deere baiguulagdadag, hurgagdadag ba xymyyzyylegdedeg baina.

Aarmiiin territoriaalьna sisteemetei organizacioonno talaaraa jixeer negedeşehen, vojeenne ypravleeniiin niutagai oorganuud xadaa nege zilei saad tee yndehөөrenь şinedxen emxidxegdehen baina.

Mynөө yjede avtonoomno respyyblikenyydte, xizaarnuud ba ooblastьnuudta, avtonoomno ooblastьnuudta ba gooroduudta samostojaatelьna vojenkomaaduud baiguulagdanxai.

Raioonno vojeenne komissariaaduudai seetьnyyd 3-haa ylyy daxin yrgedxegdөө, ene xadaa seregei ujalgatanai byridxelei, ba myn eelzeete tatalgiin sisteemiiji niieed haizaruulhan ba mobilizaacaar tatalgiiji xysed xangaxa baina.

Seregei ujalgatanai byridxelei şine sisteeme bii bolgogdonxoi.

Byridxelei şine gurim xadaa gooroduudta—paasportna sisteemetei, xydөө niutaguudta—byiiin kniigenyydtei xolbootoi.

Doodoşatiin byxii vojeenne byridxel xadaa gooroduudta—Xydelmerişen—Tariaaşanai miliicin tahaguudta, xydөө niutaguudta—seelьske ba poselkoovo Soveedyydte daalgagdanxai.

Eneenei urda tee zapaasta baigaa naçaalьniguudai sostaaviiji bidenei beledxedeg, styDeentnyydei deede vnevojeskovoi beledxel xadaa xysed ereltee xariuuldaggyi baihan deerehee, xubilgagdaba. Uhan Seregei Floodto alba xexe bolzor urtadxagdaa, ene xadaa mynөө şine zakoonoi projeektde oruulagdaba.

Nyxed, depytaaduud!

Manai Staalinska Konstituucatai xysed xolbootoigoor zoxioogdozo, taanarai yzemzede tabigdahan zakoonoi projeekt bolbol aarmi ba floodoi baidalda bolhon, tede byxii xubilaltanuudiiji xaraada abna, eneen tuxai bi urid xelehen bainab.

Şine zakoonoi projeektiin gol ba principiaalьna asuudalnuud deere tobşoor togtozo xelexiiji namda zybşөөgtii.

Eneenei urda tee baihan **„vojeenne ujalgata alban tuxai"** zakoonoi nerlin orondo **„Bygedeniitiin vojeenne ujalga tuxai zakoon"** geze şine zakooniiji manai konstituucatai zoxilduulan nerelexiiji duradxagdana.

Bodoto albanai bolzornuud tuxai. Zakoonoi projeekt bolbol xuuraizamai seregyydei ba agaarai xysenyydei çaastьnuudai mlaadşa komandiirnuudta bodoto albanai bolzoriiji 2 zilheenь 3 zil xyrter urtadxaxa geze xaraalana. Agaarai xysenyydei çaastьnuudai byxii riadovoi sostaavta, dotoroi seregyydei mlaadşa komandiirnuudta ba xuuraizamai pograniiçna seregyydei riadovoi ba mlaadşa komandiirnuudta myn le gurban zilei bolzor xaraalagdana. Pograniiçna seregyydei koraablьnuud deere albanai bolzor 4 zileer togtoogdobo. Deere zaagdahan vojeenne slyyzaşçenyydei kategoorinuudta seregei bodoto albanai bolzoriinь urtadxaxa ton şuxala baihiiji todorxoilxo xereg ende ygei geze bi hananab. Mynөөnei aarmi bolbol, xerbee iigeze nereleze bolxo haanь, ton onihon, alibyxii ba onihon mexaniizmuudaar ba zebsegyydeer jixete xujaglagdanxai kombinaad bolno. Gansal bişeg medexegyi xyn bişe, xarin bişeg hain medexeşji haa, sag yrgelze, haitar ba udaan huraagyi xynyyd speciaalьna seregyydte, gadna, jyriinşji bojeecei yyrgiiji zişeelxede, zebsegte xysenyydei fyndaament bologşo, naçaalьniguudai mlaadşa sostaav tuxai xeleltegyi, sviaziistiin yyrgiiji effektiivneer dyyrgeze şadaxagyi baina. Egeel iimehee, aviaacada ba pograniiçna seregyydte riadovoi sostaavai alba xexe bolzor urtadxagdahan baina.

Mynөө baigaa zakoonoi johoor, Ulaan Aarmiiin mlaadşa komandiirnuud bolbol riadovoi ulaanarmeicyydtei adli, 2 zil alba xeдeg baigaa.

Mlaadşa komandiiriiji beledxexe ba xysed xereglexiin tulada, xojor zilei bolzor ton dutamag geeşe. Albanainь tyryyşiin zilde mlaadşa komandiirnuudiiji beledxelge polkovoi hurguulinuudta boldog, tiimehee, albanaigaa xojordoxi zilhee exileed mlaadşa komandiirnuud podrazdeleeniiiji komaandalza exildeg baina. Tiixeleeree, tedenei komandiirska albanainь bolzor, ynendөө nege zil boldog baigaa. Iime bolzor bolbol normaalьna xereglexe tuxai xeleltegyi, komandiirska dyrşeliiji oloxo ba tereenee bexizyylxedenь tonşji baga baina.

Mlaadşa komandiirnuudai bodoto oopedoinь dutamag ba albanainь bogoni bolzor xadaa bojeecyydiiji beledxelgede ton taaraxagyigөөr xaragdana, eneenei gemeer, olontooto mlaadşa komandiirnuudiiji bolzorhoonь ylyylen aarmida barixa xereg gardag baigaa.

Aarmiiin mlaadşa komandiirnuudta ba agaarai xysenyydei mlaadşa specialiistnuudta albanainь bolzoriiji 3 zil xyrter jixedxehen uşar xadaa rootonuud, batareinyyd, eskadroonuudai starşinaanuudai tuşaalda ysөөn tooto mlaadşa komandiirnuudiiji ba zarim specialiistnuudiiji barixahaa bişe, bolzorhoo ylyy xydelmerilhen vojeenneslyyzaşçenyydei instityydhee arsaxa argabaidaliiji bidende olgoxo baina. Tereenhee gadna, bolzorhoo ylyy xydelmerilhen mlaadşa komandiirnuudai tooji miinimymdenь xyrter ysөөryylze, bidener bolbol Ulaan Aarmida oloor xereglegdedeg, haitar beledxegdehen mlaadşa komandiirnuudai zapaasiiji sugluulxa teempiiji xurdadxaxa argabaidal oloxo bainabdi.

Jireedyin dainda mlaadşa komandiirnuud bolbol tyryyşiin eelzeenei ba şuxala yyrge dyyrgexe baina.

Tatalgiin nahan tuxai. Mynөө baigaa zakoonoi johoor, tatalgiin bolxo zilei janvaariiin I xyrter 19 naha gyisehen, graazdanuud bodoto albanda tatagdaxa baina.

Sentiabriiin I-hee tatalgiin exiledeg uşarhaa, 19 zil 8 harataihaa 20 zil 8 haratai xyrter nahanai zaluuşuud tatalganda jirexe baina.

Zakoonoi projeektiin (14 statьjaa) johoor, tatalgiin nahan xadaa 19 nahan ba xysed dunda hurguuli dyyrgegşedte 18 nahan geze togtoogdono. Eneentei xamta, nahan xadaa, urdanaixidal, tatalgiin bolxo zilei janvaariiin 1-de bişe, xarin priziivnigei tatagdaxa, tere byxii zil, todorxoilobol, janvaariiin 1-hee dekaabriiin 31 xyrter toologdoxo baina.

Tiixeleeree, bodoto albanda iime nahanai zaluuşuud faktiiçeska oroxo baina: xysed dunda hurguuli dyyrgeegyişyyd—18 zil ba 8 harahaa 19 zil ba 8 hara xyrter; xysed dunda hurguuli dyyrgegşed—17 zil 8 harahaa ba 18 zil ba 8 hara xyrter. Tiimehee, tatalgiin nahan nege zileer, xysed dunda erdemtei niuurnuudta 2 zileer dooşoo orono.

Tiixedee, Aarmi ba Uhan-Seregei Flood bolbol xerbee şine zakoonoi abtaa haanь, ene zilhee exileed 19 ba 18 nahanai zaluuşuudaar komplektovaalagdaxa bainad.

Eneenei rezylьtaadta, bidener bolbol manai zapaasiin kaadrnuudiiji şangadxaxiin tulada, zaluuşuudhaa nege zilei nemelte kontingeentiiji abxa bainabdi, ene xadaa mynөө yjede ton şuxala. Dain sereg bolbol, xerbee bidenei tereeniiji yzexe johotoi boloo haamnai, bojeecyyd ba naçaalьniguudai sostaavai erxim şanariiji erexe baina. Bidener bolbol, jixe xatuu şiryyn dain bolxo geze medenebdi, teed ene xadaa bidende ilaltata dain bolxo geze bahal medenebdi. **(Nerjeme, zamxarşagyi udaan aplodismeentnyyd).**

Nyxed depytaaduud, eneenei tulada eseşegyigөөr, tahaggyigөөr ba şamdamgaigaar beledxexe xeregtei, iime ysloovinuud deere bidener bolbol manai socialiis exe oroniiji, aguujixe soveed aradai zol zargal ba dostoinstvиiji ilaltataigaar, byxii ba alibyxii daisadhaa xamagaalaxa baihamnai eli. Eneenei tulada, miirne yjede vojeenneslyyzaşçenyyd ba seregei ujalgatanai tusxaita kontingeentnyydiiji oloor ba hainaar beledxexe şuxala.

Manai oron, tereenei byxii graazdanuud bolbol xezeedeş zebseg tyges belen baixa johotoi. Yzel medereleeree xysetei soveed xynyyd xadaa fiziiçeske talaaraa batabexinyyd ba vojeenne xereg medexe baixa ujalgatai.

Tatalgiin komiissanuud tuxai. Tatalgiin komiissanuudai azaljabuulgiiji gurimşuulgada zakoonoi projeekt soo niieed jixe huuri olgogdonxoi. Mynөө baigaa zakoonoi johoor, tatalgiin komiissanuudai sostaavta vojeenne komiissaar ba gyisedkoomuudai tyleelegşedhөө gaduur, profsojuuzna organizaacanuud, aradai gegeerelei tahaguudai tyleelegşed, zarimdaa niitiin organizaacanuudai tyleelegşed orodog baigaa.

Zakoonoi projeektiin johoor, tatalgiin komiissa bolbol gyrenei zasagai niutagai oorganuudai tyleelegşed, Uhan—Seregei Floodoi, NKVD-ein, Miliiciin tyleelegşed ba xojor vraaçuudai sostaavaar byridexe ba niutagai vojeenne komissaarai tyryylelge doro xydelmerilxe baina.

Seregei albanda tatalga xadaa niutagai vojeenne ba grazdaanska zasaguudai ujalgada orono. Tiimehee, profsojuuzuud, aradai gegeerelei tahaguud ba niitiin organizaacanuudai tyleelegşediiji, tatalgiin komiissanuudai sostaavta oruulxa şuxalaşalal, minii hanaxada, ygei baina.

Tatalgiin komiissanuudai xydelmeride vraaçuud tusagaar huuri ezelene. Aarmi ba Floodiiji elyyr enxe kontingeentnyydeer komplektovaalalga, gol tyleb, tatalgiin yjedexi vraaçuudai xydelmerihөө duldiidana. Nygөө talahaa, ybeşenei şaltagaanaar geed, xysed barimtagyigөөr tatalgahaa syleelexe uşar xadaa gyrenei oboroonodo jixe xoxidol yzyylze bolxo baina. Tiimehee, zakoon soo, 23-daxi statьjaadanь speciaalьna azaglalta oruulxa şuxala geze mederegdene, ende xelegdeheniinь:

„...Seregei bodoto albanda tatagdagşadai bejiin elyyriiji ba fiziiçeske talaaraa taaraxiijinь todorxoiloxo xeregte ynen sexe bişe gy, ali xaişaxereg xandalga gargahanai tylөө vraaçuud—komiissiin çleenyyd tereşelen, tatagdagşadiiji mediciinske yzelgede xabaaduulagdahan vraaçuud bolbol xuuliiin xariuusalgada xabaaduulagdana".

Seregei bodoto albanda tatalgiiji xoişoluulga tuxai.

Mynөө baigaa zakoonoi johoor, dunda hurguulinuudai huragşad hurguulinuudaa dyyrgexiinь tulada 15 nahan xyrter, styDeentnyydte 28 nahan xyrter xoişoluulalta ygtedeg baigaa. Zaluu xynyyd dunda hurguuliiji, jyrenxiidөө, 18 nahandaa dyyrgene. Ene nahan bolbol dunda hurguulinuudiiji dyyrgegşedii bodoto albanda tataxa bolgohon şine zakoon togtoono. Tiixedee, dunda hurguulinuudiiji dyyrgegşed bolbol tere zildee seregei albanda oroxo johotoi, jyyb gexede,

Yrgeleelelenь 2-doxi niuurta

NYXER VOROŞIIOVOI DOKLAADAI YRGELZELEL

deede hyrguulida oroxiin tulada jamarş xoişoluulalta ygtexegyi baina.

Xerbee ybeşenei gy, ali ondoo xyndetei şaltagaanuudaar 18 nahan xyrteree dunda hurguuli dyyrgeze yrьdieegyi xynyydte, dunda hurguuliaa dyyrgexiinь tulada xoişoluulalta ygteze bolxo baina. Iime uşarta, hurguuliaa dyyrgexiinь tulada, tereende xoişoluulalta olgogdoxo, zygeer 20-hoo deeşebişe nahan xyrter.

Jyyb gexede, dunda hurguuli dyyrgegşed bolbol exin tyryyn seregei bodoto albanda jabaxa johotoi ba tereenei hyyleer deede hurguulinuudta oroxo baina, tiixede deede hurguulinuudai stydeentnyydte xoişoluulalta ygexe tuxai asuudal eeree halaxa baina. Mynee yjede deede hurguulinuudta hurza baihan, stydeentnyydte xoişoluulalta bolbol xuuşan johooroo ylexe baina.

Dunda hurguulinuudiiji dyyrgeheneinь hyyleer, 18 nahanai zaluu xynyydiiji aarmida tatalga bolbol olon tooto soveed intelligeenciiji aarmida ba floodto ygexe baina.

Dunda hurguulinuudiiji dyyrgehen, 145 mianga şaxuu xynyydiiji 1939 ondo tataxa bainabdi. Eldeb saguudta xoişoluulalta abagşadşji myn ende orolsono. Ene xadaa, edeenhee gansal polkovoi hurguulinuudiiji bişe, myn baha speciaalьna çaastьnuudiiji komplektovaalaxa jixe otriaad geeşe. Seregei yjede xereglegdexe dunda naçaalьniguudai sostaavai zapaas (mlaadşa leitenaantnuud, vojeenne teexnigyyd ba busad) edenerhee beledxegdexe baina.

Dunda hurguuli dyyrgehen niuurnuudiiji seregei bodoto albanda tataxa tuxai şine zakoonoor togtoogdohon zura n bolbol zyb joho texeriyylen bodxoolgiin xemzee gexehee ondoogoor nereleze bolşogyi xemzee myn. Ynendee, eneenei urda tee jyyn geeşe baigaab? Dunda hurguulida hurhan xynyyd—25 nahan xyrteree, stydeentnyyd—28 nahan xyrteree huuza şadaxa baigaa. Tiigeed, ene naha xyrehenei hyyleer, eeriin byletei ba nahatai bolşohon stydeentnyyd gy, ali deede hurguulinuudiiji dyyrgehen niuurnuud tatalgiin uçaastogta jiredeg baigaa. Zakoonoi johoor, ede xynyyd aarmida nege zil alba xedeg ba negezileixid geze nerelegdedeg baigaa. Aarmi xadaa eerlingee zergede ene kontingeentnyydeer olon baigaa gy? Ygei, ton yseen. Jixenxidee, deede hurguulinuudiiji dyyrgegşed xadaa eldebiin şuxala ba şuxalabişe yçreзdeeninyydte xydelmeride orozo, tatalgahaa oroidoo ogto syleelegdexe, tere 30 nahan xyrteree şine xoişoluulaltanuudiiji olodog baigaa. Eneen deerehee bolxodoo, gyren bolbol ede graazdanuudai huralsalda zeeri gargaxa, teed tedener gyreneigee urdaxi graздaanska ujalgaa dyyrgedeggyi, Ulaan Aarmida orodoggyi baihan baina.

Xarin, manai aarmiiin ba tereenei teexnikiin xygzeltiin xemzeegeer, intelligeentne xynyyd aarmida olon xeregtei. Ulaan Aarmi ba Uhan-Seregei Floodoi ereltiiji ugtuulan zakoonoi projeekt bolbol, zarim zaluu xynyydte mynee xyrter baigaa, tiime ynensexebişe jabadaliiji zailuulhan ba oboroonin ereltiiji xangahan baina.

Bylinь baidal deerehee priziivnigyydte olgogdoxo xyngeleltenyyd tuxai. Mynee baigaa zakoonoi johoor, azalxydelmeri xeze şadaxagyi, byliin nege gy, ali xeden çleengyydiiji eerlingee azalaar tezeedeg priziivnigte ger bylinь baidal deerehee xyngelelte olgogdozo bolxo baigaa. Iime priziivniig xadaa kaadrta abtadaggyi, xarin vnevojeskviigte oruulagdadag, todorxoilobol, seregei bodoto albanhaa ynendee syleelegdedeg ba zapaasai byridxelde oruulagdadag baigaa.

Mynee baigaa zakoon soo byle xadaa iigeze oilgogdodog, sexe iigeze xelegdedeg baigaa: „Xamta azahuudag ba nege azaxiiji erxildeg gy, ali nege zeeri deere azahuudag eldeb uragtyrel niuurnuudai tyrelei, azalai negedei".

Jyrdee, „byliin" iime todorxoilolgo doro gansal priziivnigei tyrelxid, hamgan ba xyyged bişe, myn tereenei axanar, egeşe dyyner, xygşen esege ba exe, xerbee xamta azahuudag ba priziivnighee tuhalamza abdag baigaa haa, priziivnigei hamganai tyrelxid, axanar, dyyner, xygşen exe ba esege, priziivnigei ba tereenei hamganai busad byxii tyrelxid, tanigdaxa ba tanigdaxagyi xynyyd xyrteree (enieeden) bygede orodog baigaa. Byliin baidal deerehee xyngelelte abxa erxe todorxoiloxiin tulada, byliiji iimeer oilgoxo jabadal xadaa mynee yjede xynyydiiji enieelgexehee bişe jyyme toxioolduulxagyi baina.

1936 on boltor, 21-hee 23 xyrter nahanai niuurnuud aarmida tatagdadag baigaa, tiixede tedenei olonxinь xojor-xojor xyygedtei, zarim priziivnigyydenь tedxemzedee bailgahan busad tyrelxidhee gaduur, gurba-gurban xyygedtei baixiiji xiitereledeg (enieeden) baihan jym geze xaraada abxa xeregtei. Iime ysloovinuud deere byle soogoo gansal xydelmerişen bolxo niuurnuudta olgogdoxo xyngeleltenyyd tusagaar ysloovinuudaar xaragdadag baigaa.

Tatalgiin nahan xadaa 18-19 xyrterzakoonoi projeekteer dooşoluulagdana geze bi urid xelehen bainab. Diilenxi olonxinь, priziivnigyydei byxii zuun proceentь mynee eerlin tusxai bylegyi baixa geze bi lab naidan hananab. (Enieeden). Ene xadaa tyryyşiin ba şuxala uşarbaidal geeşe, yşee, byri serьjoozno uşarbaidalanь jyyb gexede, kolxoozno baiguulaltiin ilaxatai ba manai orondo xydelmerigyidelgiin ygei bolxotoi xamta, azalşadai azabaidalanь erid xubilaa, mynee tere byle xadaa urdanь baihan byledel, jaabaşji, urdanь manai zakoon soo naadabaiixaar todorxoilogdodog tere byledel adli bişe.

Tiimehee, zakoonoi projeekt bolbol byliinь baidal deerehee priziivnigyydte olgogdoxo xyngeleltenyyd xadaa nege byle soo azal xeze şadaxagyi xojor xynyydiiji eerlingee azalaar tezeedeg, byliin gansal xydelmerişen bolxo priziivnigyydte olgogdoxo baina geze xaraalana. Gexiin xamta, azal xeze şadaxagyi byliin çleengyydte toologdoxonь: esege—60 nahanhaa deeşe ba exe—55-haa deeşe nahatai haa gy, ali exe ba esegenь, nahanai iigaagyi, negedexi ba xojordoxi gryyppiin invaliidyyd bolhon haanь.

Byliinь baidal deerehee ygtehen xyngeleltenyyd xadaa miirne sagta, xojordoxi kategooriiin zapaasta oruulagdaza, seregei bodoto albanhaa syleelegdexe bolno.

Riadovoi ba naçaalьniguudai sostaavai zapaas tuxai

Hurgagdamal zapaasai niite kontingeentiiji saaşadaa oloşoruulxiin tulada, seregei byridxelde baixa bolzor 10 zileer—mynee baigaa zakoonoi johoor 40 nahan baihan haanь, şine zakoonoi projeektiin (32 statьjaa) johoor 50 nahan xyrter—urta bolgogdono.

Zapaasai 10 axa nahanuud (40-50 nahatai xynyyd) bolbol seregei yjede, gol tyleb, tiiliin albanda xereglegdexe baina.

Seregei bodoto alba dyyrgegşed ba bodoto albanda jabaagyi vnevojeskoviigyyd geze nerelegdegşediiji bygediijinь zapaasta toolon oruuldag, mynee baigaa zakoonhoo ondoonь jyyb gexede,—şine zakoonoi projeekt bolbol zapaasiiji xojor kategoori bolgon xubaana (31 statьjaa).

Aarmida bodoto albanda jabahan, byxii vojeenneslyyzaşçenyyd, todorxoilobol, xysed hurgagdamal xynyyd negedexi kategooriiin zapaasta toologdoxo, aarmida albaxeegyi byxii niuurnuud, todorxoilobol, tatalgiin kontingeenthee ylegşed, xerbee tiimenyyd bii haa, xyngeleltede baigaaşad ba seregei yjede stroinbişe albanda jabaxaar geze oldohon priziivnigyyd xojordoxi kategooriiin zapaasta toologdoxo baina.

Mediciinske, veterinaarna gy, ali texniiçeske beledxeltei ba Uhan-Seregei Floodoi ba Oboroonin Narkomaaduudaar seregei byridxelde abtahan exenernyyd bolbol myn le xojordoxi kategooriiin zapaasta oruulagdana.

Zakoonoi projeekt bolbol seregei yjede, xerbee xeregtei boloo haanь, zaagdahan speciaalьnostьnuudtai exenernyydiiji aarmida ba floodto tataxa geze xaraalana.

Ene talaar, zakoonoi projeekt bolbol seregei yjede, aarmida exener speciaiistnuudai alba xexe ujalgiiji gansai xaraalana bişe, myn tedener xadaa zaagdahan narkomaaduudaar urid xaraalagdahan plaanuudai ereltehee duldiidan, togtoogdohon huralsalai şboornuudiiji (seregei goospitalьnuud, institybdyyd, laboratoorinuud, masterskoinuud g. metiin dergede) yngergexe baina geze xaraalhan talaaraa mynee baigaa zakoonhoo ondoo ilgaatai baina.

Kontingeentnyydiiji vojeenne talaaranь hurgagdahan ba hurgagdaagyi geze ilgahan uşar, todorxoilobol, zapaasiiji xojor kategoori bolgon xubaahan uşar xadaa byridxeliiji byri zybeer jabuulxa ba miirne yjede seregei ujalgatanai ede xojor gryyppenyydei tusaxaita beledxeliiji xangaxa, mobilizaaciin bolxodo aarmi ba floodiiji zybeer komplektovaalaxa jabadaliiji xangaxa baina.

Zakoonoi projeekt bolbol seregei ujalgatanda huralsalai sboornuudai bolzoriiji niileed jixedxexe geze xaraalana.

Naçaalьniguudai sostaavta sboornuudai bolzornuudanь 3 daxin, mlaadşa komandiirnuudta—5 daxin şaxuu, riadovoinuudta 3,5 daxin ba xojordoxi kategooriiin zapaasuudta—2,5 daxin jixe bolgogdono.

Zygeer, zapaasta toologdozo baixa byxii bolzoriiji ene yje sooxi sboornuudai byxii bolzornuudtai zişeeleed yzee haa, iime kartiina xaragdaxa baina:

	Zapaasta baixa byxii bolzornuud		sboornuudai byxii bolzor:
Riadovoinuud	29 zil (21-hee 50 nahan xyrter)		1,5 zil
Mlaadşa komandiirnuud . . .	28 zil (22-hoo 50 nahan xyrter)		2 zil
Xojordoxi kategooriiin zapaas .	31 zil (19-hee 50 nahan xyrter)		2 zil
Naçsostaav: Mlaadşa leitenaantnuud, leitenaantnuud, staarşa leitenaantnuud	29 zil	Dunda zişeegeer, naçaalьniguudai sostaavta 20 zil	3 zil
Kapitaanuud ba maioornuud .	20 zil		—„—
Podpolkoovniguud ba polkoovniguud	15 zil		—„—
Kombriigyyd ba tereenhee deeşe	10-5 zil		

Alba xexe bolzornuud xadaa eldeb kategoorinuudta adli bişe baihan uşaranь jyygeer todorxoilogdonob gexede, tedener bolbol eldeb sagta otstaavkada gardag ba xen urid garnab, tede xadaa gurban zil jabaxa baina, jyyndeb gebel, tedener bolbol aarmida jamar xemzeede togtoo hem, terel xemzeedee baidag, busadanь albandaa deeşee debzen bahal 3 zil jabaxa, jaaxadaab gexede, aarmidaxi tedenei ujalga bolbol byri jixe xariuusalgatai ba byri sloozno baixa baina.

Zakoonoi projeekt soo sbooroi saada zaxiin bolzoriiji zaagdana, xarin tedenei bodoto bolzor xadaa reaalьna xereglehee duldiidan, zil byri Sojuuzai SNK-geer togtoogdoxo baina.

Seregei ujalgatanai vojeenne kvalifikaaciiji ynexeer deede xemzeede bailgaxiin zorilgoor, huralsalai sboornuudai bolzornuudiiji jixedxehen uşar xadaa ton şuxala xemzeen myn. Myneenei aarmi bolbol byxii vojeenne personaalai, tereenei toodo riadovoinuudai, jixe kvalifikaaciiji erene geze bi urid xelehen bainab. Gebeş, bojeec gy, ali komandiir xerşji hainaar beledxegdehen baigaaş haa, sagai yngerexe byri tereenei kvalifikaacanь dutamag bolxo baina. Tiimehee, xerbee dainai boloo haanь, aarmiiin xysed ba kvalificiirovanno yrgedelgiiji xangaxiin zorilgoor, negedexi ba xojordoxi kategoorinuudai byxii zapaasuudiiji sag yrgelze ba haitar dyreşyylxe şuxala.

Delxein dainda caarska aarmiiin oopedoi xaruulhanai johoor, seregei yjede jaaralaar xegdehen beledxel xadaa baga tuhatai—oroidoo beledxelgyi xynyyd froont deere elьgeegdedeg baigaa, teed ene jyygeer dyyree hem, taanar eehedee medenet; tiixede, aarmi xadaa ton hula gy, ali oroidooş hurgagdaagyi baigaa.

Naçaalьniguudai sostaav tuxai. Naçaalьniguudai kaadrova sostaaviiji albandanь byri zybeer ba sag soonь debzyylen jabuulxiin zorilgoor, myn seregei sagta xereglegdexe zapaasii sugluulgiiji jixedxexiin tulada, tedeenei bodoto albanai bolzornuudanь baga bolno. Mynee baigaa zakoonoi johoor, leitenaantnuud ba tereende adli niuurnuudta bodoto albanai bolzor 40 nahan xyrter togtoogdohon baigaa, şine zakoonoi projeekteer 30 nahan xyrter xaraalagdana, staarşa leitenaantnuud ba tereende adali niuurnuudta 40 nahan baihanaa, 35 nahan bolno, maioornuud ba tedeende adli niuurnuudta 45 nahan baihanaa, zakoonoi ptojeekteer 40 nahan bolxo baina.

Busad byxii naçaalьniguudai sostaavta polkoovniguud ba tereenhee deeşe naçaalьniguudta—mynee baigaa zakoonoi johoor, 60 nahan xyrter baihanaa, xarin zakoonoi projeektiin johoor polkoovniguudta—45 nahan, kombriigyydte—55, komdiivyyd ba deeşe naçaalьniguudta—60 nahan bolno.

Zakoonoi projeekt bolbol raanganuud tuxai manai spiisogto baigaagyi şine vojeenne nerezergenyydiiji togtoono: podpolkoovnig ba staarşa batalьoonno komissaar. Ene xemzee xadaa xeden olon bodomzonuud deerehee xegdehen baina.

Zaarabotna xylehiiji jamaraar tylexe tuxai ba sbooriin yjede syytoçniin tuxai

Mynee baigaa zakoonoi johoor (vojeenoslyyzaşçinerte xyngeleltenyyd tuxai koodeksiin 45 ba 46 statьjaanuud), huralsalai sboornuudai yje soo, zapaasta baigaa xydelmerişen ba slyyzaşçinerte dunda zişeegei zaarabotna xyleheniinь xydelmeriize baigaa gazarhaanь xysedeer tedenerte tylegdedeg ba vnevoiskoviiguudta, vojeenne bodoto albiiji dyyrgeegyişyydte,—dunda zişeegeer zaarabotna xyleheneinь gurbanai xojor xubiiji tyledeg baina.

Zakoonoi projeektiin johoor (st. 48), riadovoi sostaavai seregei ujalgata byxii xydelmerişen ba slyyzaşçinerte, tereşelen, zapaasai komandiirnuudta, xydelmeriize baigaa gazarhaanь dunda zişeegei zaarabotna xyleheneinь xaxadanь ygtexe baina. Tereenhee gadna, sbooriin yjede, sboorto oşoxo ba jirexede zapaasai komandiirnuud byxende, nerezergeheenь duldiidagdaza, syytkiin 5-haa 15 tyxerig xyrter tylegdexe geze zakoonoi projeekteer xaraalagdana.

Mynee baigaa zakoonoi johoor, riadovoi sostaavai zapaasanuud, mlaadşa komandiirnuud, kolxoozuudhaa vnevoiskoviiguud bolbol sboornuudai yjede jyyşji abdaggyi. Zybxenle, kolxoozniguudhaa baihan zapaasai komandiirnuud gexe gy, ali sboornuudta tatagdahan kolxoozniguudai bagaxan xubinь, Oboroonin ba Uhan-Seregei Floodoi Narkomaaduudhaa syytoçne myngiiji abxa. Iime gurim xadaa vojeenne ujalgatai kolxoozniguudiiji xydelmerişen ba slyyzaşçinerhee dooşo baidalda tabina.

Tiimehee, zakoonoi projeekt xadaa jamar gurimiiji xaraalnab gexede, kolxooz bolbol huralsalai sboornuudta tatagdahan byxii kolxoozniguudta—riadovoinuudtaşji, myn tereşelen zapaasai komandiirnuudtaşji, sboorto jabaxa yje soonь, tede tatagdagşadtai adli speciaalьnostьtai ba kvalifikaacatai kolxoozniguudta bişegdehen dunda zişeegei azalta ydernyydei toogoi xaxadiiji baina.

Huralsalai sboornuudta sagzuuraar tatagdahan, vojeenne ujalgatai, kolxoozniguudiiji zeeriiin talaar xangaxa xeregte kolxoozuudiiji xabaaduulga bolbol sag soogooşji, zybteişji xemzee geeşe. Mynee yjedeş olontooto hain kolxoozuud xadaa huralsalai sboornuudta baixadanь, kolxoozniguudtaa vojeenne ujalgatai azalta ydernyydiiji ygedeg baina. Tiime bolxodonь, zakoonoi projeekt xadaa olontooto kolxoozuudai mynee xeze baihan jyymiijinь, zybxenle joho bolgon batalxiiji duradxana.

Seregei byridxel tuxai. Seregei byridxelde zoriuulagdahan, zakoonoi projeektiin zurgaadaxi glavaa bolbol ene zilhee exilze bidenerei orohon, byridxelei şine sisteemiiji zakonodaatelьna johoor bexizyylne.

Predprijaatinuudaar byridxel xedeg baihan eneenhee urda teexi sisteeme xadaa zyb bişe baigaa. Predprijaatinuuddaxi seregei-byridxelei stoolnuud muusa xydelee.

Olon uşarnuudta jamar bolşodog baigaab gexede, zapaasta baihan zarim, seregei ujalgatad bolbol xede-xeden predprijaatinuud deegyyr byridxegdehen baidag (edener xadaa xezee negenete letyynyyd geze bidenerei, nerelegşedte xabaadana), zarimanuudanь oroidooş byridxegdedeggyi baigaa, negen te tiime bolxolooroo, byridxelei medeenyydte busairalga boldog.

Azahuudag gazartanь miliiciin tahaguudaar ba xydeegei soveedyydeer seregei ujalgataniiji byridxexe şine sisteeme bolbol bogonixon sag soo baixa zuuraa, hain rezylьtaaduudiiji ygeed baina. Byridxelei şine sisteemiin baixada, seregei byridxelde oruulalga ba gargalga bolbol gerei kniigede bişyylxe ba tendehee garxa jabadaltai negen doro xegdexe bolxolooroo, zapaasdaxi, seregei ujalgataniuur xadaa byridxelde oroxo ujalgaa martaxa arganь ygei bolxo baina. Tereentei negen xamta, byridxelei şine sisteeme xadaa seregei ujalga tada niieed zoxistoi baixa. Ondoo goorodto jireed gy, ali tere goorod soogoo miliiciin nygeede tahagai raioon soo jireed, seregei ujalgata xadaa seregei byridxelde oroxiiji miliicede eeree jireheneinь xereggyi. Terenei tulada eerlingee vojeenne biileediiji paasporttajaa xamta, gernyydiiji erxilegşede tuşaaxada le bolxo.

Zakoonoi projeekt soo, 62, 64, 65 ba 66 statьjaanuudaar xaraalagdahan praavilnuudiiji seregei ujalgata byxen todo hainaar saxiaad baigaa haanь, zygeer, gernyydiiji erxilegşed, miliice ba xydeegei soveedyyd xadaa enenei xoinohoo nariaar azaglaza baigaa haanь (tedener xadaa ene xeregei tylee byxii xariuusalgiiji medeze, eneeniiji erxilxe ujalgatai), seregei byridxel xadaa manaida otliiçno tabigdaxa, ynen zybiinь, dainai yjede zebsegte xysenyydei normaalьna komplektovaaniiiji amzaltatalgaar mobilizovaalxa jabadalda ugaa jixe udxaşanartai baixa byridxelei medeenyydşji—zapaasai kontingeentnyydei bodoto baidaliiji xaruulxa baina.

Exin ba doprizivnoi vojeenne beledxel tuxai. Mynee baigaa zakoonoi johoor, doprizivnoi beledxelde xojor nahanuud, 18-19 nahatai zaluu xynyyd xabaaduulagdahan baina. Ene beledxel xadaa huralsalai xojor hariin bolzortoi huralsalai sboornuudaar bejelyylegdedeg baina.

Zakoonoi projeekt bolbol zaluuşuudai vojeenne beledxelgiin şine janziiji—vojeenne exin beledxelgiiji oruulna, ene xadaa byxii xysed bişe dunda ba dunda hurguulinuudta 5-haa 7 klaass xyrter jabuulagdaxa baina. Dunda nahatanai (podroostoguudai) ene exin beledxelgehee gadna, myn doprizivnoi beledxelge yngergegdedeg baixa. Ene xadaa dunda hurguuliiin staarşa klaassuudai (8-9 ba 10 klaassuudai) huragşadta xabaatai.

Huralsadaggyi zaluuşuudta, doprizivnoi beledxel xadaa huralsalai ujalgata zyil bolgogdon jabuulagdaxagyi, jyyb gexede, iime beledxel xadaa ton jixe zeeri eredeg ba baga tuha xyrgedeg baihiijinь oo... xaruulna.

Hurguulinuudai huralsa... plaan soo, vojeenne exin bel... xelgede, zurgaan xonog by... 2 çaaş tabixa geze xaraalag... na, xarin huralsalai zavede... nyydte doprizivnoi beled... xadaa tusxai prograamm... jabuulagdaxa.

Huralsalai zavedeeninyy... exinşji, myn doprizivnoişji ... ledxelge bolbol gol tyleb, ... paasai komandiirnuudhaa, se... gei ştaatna xytelberilegşeer ... buulagdadag baixa.

Zybeer tabigdahan exin d... riziivnoi beledxel xadaa ma... oronoi oboroonodo ton j... yyrge dyyrgexe, eneenei ud... şanariiji segnexenь berx... baina. Manai jireedyin vojeec... bolbol manai Ulaan Aarmi... daişalxii tradiicanuudtai ba ... regei disciplinin gol exi h... riinuudtai tanilsaxa arga ol... baina. Dunda nahatan ba e... şyyd bolbol seregei baiguu... gada, buudalgiin xeregte h... ralsaxa, protivovozduuşna ... protivoximiiçeske xamagaalg... zuramiiji medexe, glaavna... xadaa, fiziiçeske hain dyre... ba xatuuzaliiji abxa baina.

Urgaza baigaa yjeten xad... socialiizmiin ba manai exe o... noi tylee jireedyin dainuud... Ulaan Aarmiiin bojeecte şux... la, tiime moraalьna ba fiziiçes... şanariiji vojeenne exin beledx... gede abxa baina.

Tiin, esestee, bi bolbol se... gei ujalgata alban tuxai myn... baigaa zakoon xadaa „şazan... şytexe jabadalnuud deere... seregei albanhaa syleelgi... tusxai zuramiiji togtoohon b... na geze temdeglexe uşar... bainab.

Hyylei ziinyydte bolhon ... talgiin oopeduud xadaa şaza... da şytexe jabadal deerehee s... regei albanhaa syleelegdeh... xynyydei toonь ton baga (by... Sojuuz dotor oroidoo le je... niicenyyd) baihan deerehee... şine zakoondo tiime byl... oruulhanai jamarşji xereg... bolhiijinь xaruulaa. 1937-19... onuudai tatalganuudta, şazan... şytedeg deerehee seregei ... banhaa syleelxe tuxai ne... medyylge oroogyi baina.

Nyxed depytaaduud!

Ygiingee tygesxelde, „Byg... deniitiin seregei ujalganu... tuxai" şine zakoon—SSSR-... Verxoovno Soveedeer batala... daxa baihandanь naidanab. Şi... zakoon bolbol Ulaan Aarmi b... Uhan-Seregei Flood ula... yrgedeze, ulam byri xysete... yşee xatuu bolxo yndehe hu... rinь baina geze xelexiiji xys... neb.

Soveed Sojuuzai zebseg... xysenyyd bolbol eerlingee ara... tai niagta barisaatai baihan b... tedeentejee xamta, zebsegte x... senyydenь aliibyxii berxeşee... nyydiiji zailuulgiin, amzaltanu... ba ilaltanuudiiji tuilalgiin zama... jabahan baina.

Byxii orondool adaliaar, Ula... Aarmi ba Uhan-Seregei Floo... bolbol xygzeltiingee byxii eta... puudta, byxii zorilgonuud ... baiguulaltiiji şiidxexedeeş, my... daisadtai zebsegeer temesex... deeşji, Leenin—Staalinai agu... jixe paartiiji ba manai ses... voozdь nyxer Staaliniiji hana... jabahan baina. (**Ovaacada or... hon, yni udaan nerjeme api... dismeentnyyd. Bygedeer... bodno. Abiaanuud „Ura... „Nyxer Staalin mandagi"**).

Mynee, byxii delxei xada... dain seregei hyzeren delger... xiin urda teexi baidalda baix... danь, xezee byxende xyse... bojevoi belen baixiin tula, S... veed Sojuuzai zebsegte xys... nyydtei xamta, manai byxii ga... xamşag arad ba praviitelьstv... Leenin—Staalinai paarti ba m... nai sesen voozdь nyxer Staali... bolbol sag yrgelze, xelberişegy... daruugaar ba şangaar xydelm... riieigiin medereleer omog b... na.

Manai arad ba terenei alda... ta praviitelьstvo mandag!

Leenin—Staalinai paarti man... dag!

Manai aguujixe Staalin man... dag!

(Ovaacada orohon nerjem... aplodismeentnyyd. „Uraa" xa... xaraldaan. Bygedeeree bodo... zo aplodiirovalna. Abiaanuu... garna: „Ulaan Aarmi ba tere... nei voozdь nyxer Voroşilo... mandag!", „Uhan-Seregei Floo... mandag!", „Aguujixe Staali... mandag").

Харюуеалгата редантор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Теле фоны: редактора — 3-44 отв. секретаря 3-28 Сельхозотдел — 7-55 Промотдел — 5-07.

Типография Наркомместпрома БМАССР. Бурглавлит № 1146